

Стаття Г.І. Кагальняк, Л. П. Мельник
«Врахування темпераменту вчителів у навчальній і виховній роботі», 1990 р.

Погоджова
ПРОШІ
1990
6

УМАНСЬКИЙ ЧЕРКАСЬКИЙ РАДІОПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМ. П. Г. ТИЧИНИ 60 РОКІВ

На обкладинці:

1-ша сторінка.

Делегат Всеукраїнського з'їзду працівників народної освіти, вчитель-методист М. П. Соболенко з учнями у залі створеного за її ініціативою музею народної освіти (с. Дмитрушки Уманського р-ну Черкаської обл.).

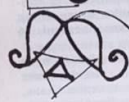
Кавалер ордена «Знак пошани», відмінник народної освіти УРСР, учитель-методист Д. М. Гайдайчук (СШ № 2 ім. І. Я. Франка м. Умані).

Фото Л. Шоріної.

Тринадцять років

1990

6

ЩОМІСЯЧНИЙ
МЕТОДИЧНО-
ПЕДАГОГІЧНИЙ
ЖУРНАЛ
МІНІСТЕРСТВА
НАРОДНОЇ
ОСВІТИ УРСР

Видається з липня
1969 року

№ 6 [252]
ЧЕРВЕНЬ 1990

Київ.
«Радянська школа»
© «Початкова школа»
1990

ЗМІСТ:	
Чабан А. Ю. З турботою про майбутнє	2
Кузь В. Г. Перебудова школи — перебудова вузу	4
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ	
Сісецький П. В., Коберник Г. І. Психолого-педагогічні основи диференційованого підходу до учнів	8
Каталаник Г. І., Мельник Л. П. Врахування темпераменту вчителів у навчальній і виховній роботі	11
МЕТОДИКА І ПРАКТИКА	
Пересушко О. О. Виховання любові до рідної мови через народні традиції	15
Баліцька Н. Г. Дидактичний матеріал до вивчення теми «Будова слова»	20
Шудлик Г. О. Математичні задачі як засіб розвитку мислення школярів	23
Безлюдний О. І. Система граматичних вправ для початкового етапу навчання англійської мови	26
Міщенко І. Т., Лазаренко К. К. Квіти з пластимаси	29
Пашенко Л. І. Робота вчителя з газетним матеріалом	32
Баннова Н. Н. Шестилітки на навчально-дослідній діяльності	34
Гонзуль В. П. Народна керамічна іграшка на уроках образотворчого мистецтва	36
Сирота З. М. Естетичне виховання у позакласній роботі	39
Сирота В. М. Трафаретний друг	41
ОСВІТА ВЧИТЕЛЯ	
Батраченко І. Г., Смигайська І. В. Вчитель прогнозує моральну поведінку школярів	45
ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	
Пашенко І. А. Хто ввійде у клас	47
Косенко В. П. Відкриваємо комплекс «Школа-дитсадок»	51
Яцюк З. Л. Будинок радості і відкриттів	52
Балдинюк Д. І., Балдинюк Н. А. Вокальна підготовка як фактор формування комунікативної культури педагога	53
Картель М. В., Коберник О. М., Прокопенко Л. І. Організація внутрішнього контролю	55
ЛЮДИ ТВОРЧОЇ ПРАЦІ	
Сюмак Н. В. З любов'ю до дітей	57
Гавриш О. А., Хрипун В. М. Вчити й виховувати — її покликання	58
ЛІТЕРАТУРНІ ОБРІП	
Гуля Л. П. О. І. Копилечко унімат та вчителям	61
Кава Віктор. Трохи про себе, час і «Юстину березу». Юстина береза	63
НАМ ПИШУТЬ	
Комар О. А. Взаємозв'язок геометричної фігури та величини у початковій математиці	71
Савченко О. В. Без праці хліб не родить	73
СЛОВО ХУДОЖНИЙ САМОДІЯЛЬНОСТІ	
Ткаченко В. Т., Клавка Г. Т. Шкільне свято «Чуття єдиної родини»	74
ДЖЕРЕЛЬЦЕ	
Голуб В. М., Голуб Н. П. Від уроку до уроку. Ягідна пора	77
Мацюцький С. Волошки	79

відсутність цілеспрямованості, недостатня мотивація, невміння зосереджуватися на головному, нестійка увага, а також брак системи вивчення навчального матеріалу. Імпульсом для стимулювання пізнавальної діяльності у таких дітей є застосування допоміжних дидактичних посібників, які необхідно використовувати, організовуючи самостійну роботу.

Для слабких у навчанні учнів перехід від перцептивних дій до мислительних процесів забезпечується єдністю слова, наочності та вправ. Аби посилити сприйняття змісту навчального матеріалу, їм необхідні опорні слова і речення, консультаційні картки, навідні запитання й інші допоміжні засоби, які забезпечують перехід до творчості. Тільки за системи дидактичних прийомів учні цієї групи можуть використати свої знання у нестандартних ситуаціях.

На уроках учитель готує три варіанти завдань пошукового характеру. Вони однакові за змістом, але різні за формою. Група сильних дітей працює самостійно, середні — з незначною допомогою вчителя, а слабким доводиться серйозно допомагати. Необхідно підкреслити, що слабкі учні протягом тривалого часу виконують різні тренувальні вправи, оскільки без відповідної підготовки вони не змогли б продуктивно працювати так, як інші. Учителю має підготувати допоміжний матеріал для вихованців. Це — малюнки, аплікації, листівки, консультаційні картки тощо.

Створюючи спеціальні забезпечити успішне розв'язання запропонованих завдань різними шляхами.

Такі специфічні умови для навчання різних груп — активна форма засвоєння навчального матеріалу. Це добре видно на прикладі диференційованих завдань для учнів 2 класу під час закріплення теми «Голосні» (українська мова).

Варіант А. Придумати слова з кількома голосними.

Варіант Б. Придумати слова з кількома голосними.

Зразок: Вітчизна, край, куля.

Варіант В. Придумати слова з кількома голосними. (Використати листівки, де були б зображені Кремль, сніжинка, куля та ін.).

Подібна підготовка завдань стимулює розумову діяльність школярів, які працюють за варіантом В, прагнення йти на рівні з сильними дітьми.

Завдання, які розв'язуватимуть слаб-

кі учні, такої ж складності, як і для тих, що працюють за варіантом А, але нестигаючим надається значно більша допомога.

На такий випадок класовод має комплект листівок, що виконують допоміжну роль, тренують пам'ять, збагачують усне і писемне мовлення учнів. Інший приклад диференційованого завдання з теми «Відмінювання прикметників» (українська мова, 3 клас).

Варіант А. Класти оповідання на тему «Зима» з використанням прикметників у знахідному та орудному відмінках.

Варіант Б. Класти оповідання-мініатюру на тему «Зима» з використанням прикметників у знахідному та орудному відмінках.

Зразок: Настала зима. Снігові хмари відкрили голубе небо...

Варіант В. Класти оповідання-мініатюру на тему «Зима» з використанням прикметників у знахідному та орудному відмінках.

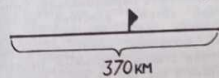
Зразок: Настала зима. Снігові хмари відкрили голубе небо... Використати слова: білий, крижаний, холодний та ін.

З підручника «Математика» для 3 класу (авт. О. С. Пчолко, М. О. Бєнтова, М. Г. Моро, А. М. Пшкєло) можна пропонувати задачу № 376.

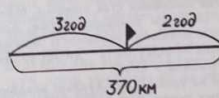
Варіант А. Розв'язати задачу № 376 на визначення швидкості.

Варіант Б. Розв'язати задачу № 376 на визначення швидкості за таким малюнком.

Зупинка

Варіант В. Розв'язати задачу № 376 на визначення швидкості за малюнком і першим запитанням.

1. Яку відстань мотоцикліст проїхав до зупинки?
2. ?
3. ?

Така організація роботи в групах створює сприятливі умови для оволо-

діння кожним учнем навчальним матеріалом, оскільки спрямовує їх пошукову діяльність.

Завдання для варіанту А в більшості випадків завжди посилені, для варіанту Б вони деталізуються, конкретизуються, а от для варіанту В вони мають бути навідиними, орієнтовними, консультаційними.

У процесі виконання завдань сильні школярі мають змогу самостійно працювати, встановлюючи логічні зв'язки в будь-яких нових навчальних ситуаціях. Середні учні, робота яких спрямована на використання зразків та інших допоміжних матеріалів, підвищують рівень знань і досягають високих результатів. Вони можуть починати працювати за варіантом А. Слабкі діти виконують ті ж завдання, але використовують спеціально виготовлені для тої дидактичний матеріал, підвищують рівень знань і досягають високих результатів. Вони можуть починати працювати за варіантом А. Слабкі діти виконують ті ж завдання, але використовують спеціально виготовлені для тої дидактичний матеріал, підвищують рівень знань і досягають високих результатів.

Виконання посиленої розумової праці дає змогу слабшим працювати з повним навантаженням, успішно оволодівати прийомами пізнавальної діяльності, а окремі з них потім працюють за варіантом Б.

При диференційованому підході педагогові важливо вміти дбрати різні завдання, які відповідали б рівневі пізнавальної діяльності вихованців, адже навчальний матеріал має відповідати їх загальному розвитку, забезпечити практичну діяльність, котра потребує не стандартних, не стабільних рішень, а творчих, продуктивних. А відтак, диференційовані завдання мають відображати методичні, логічні, психологічні і дидактичні вимоги до учнів різного рівня підготовленості.

Як показує досвід, різноманітні прийоми диференційованого підходу до школярів на уроках забезпечують продуктивніше засвоєння навчального матеріалу, а це — основа глибокого оволодіння знаннями і формування діалектико-матеріалістичного світогляду учнів.

Г. І. КАГАЛЬНИК,
канд. пед. наук,
доцент Уманського педінституту
(м. П. Г. Тичини);
Л. П. МЕЛЬНИК,
ст. викладач Уманського
сільськогосподарського інституту

ВРАХУВАННЯ ТЕМПЕРАМЕНТУ ВЧИТЕЛІВ І НАВЧАЛЬНИЙ У ВИХОВНІЙ РОБОТІ

Як особистісні риси вчителів впливають на ефективність їхньої роботи? Скажімо, темперамент. Ми опитали 74-х учителів і 80 студентів педінституту, котрі повернулися з першої педагогічної практики. Ось ці запитання:

1. Який темперамент створює найсприятливіші умови для педагогічної діяльності? Чому?

2. Які не досить сприятливі умови враховувати особливості свого темпераменту (його позитивні та негативні сторони)?

4. Чи бере до уваги дирекція школи особливості темпераменту вчителів? Відтак методом самооцінки були визначені домінуючі риси темпераменту в 74 учителів. Серед них — 25 холериків, 28 — сангвініків, 10 — флегматиків, 11 — меланхоліків.

Отже, вчителі мають різні типологічні особливості нервової системи, неоднаковий темперамент, що або полегшує, або ускладнює заняття педагогічною діяльністю.

Оцінюючи можливість холеричного темпераменту, вчителі й студенти відзначали, що цей тип не протипоказаний для професії педагога.

Серед хороших учителів немало холериків. Ось характерні відповіді анкетованих: «Холерик — пристрасний, активний, енергійний, рішучий, але нестриманий, сильний до афектів. Не губиться при зустрічах з труднощами, наполегливо працює у їх подоланні. Такі вчителі надміру збудливі. Отож їм необхідно гальмувати емоції, виховувати в собі терпіння», — відзначила класовод К.

Те ж саме підкресливали і студенти. Причому витримку необхідно виховувати ще у вузьких стіпах. Велике значення, вважають вони, має безвідривна педпрактика в школі, починаючи з 1 курсу.

26% учителів і 31% студентів називають

вають флегматичний характер сприятливим для педагогічної діяльності, «вони реагують лише на сильні подразники, а це дуже корисно в роботі з дітьми. Такий педагог схильний до гумору, що також важливо у навчальній та виховній роботі. Про винахідливість дітей ми всі знаємо. Іноді вони випробовують терпіння вчителів, навіть зривають уроки. Флегматики же не на це реагують», — розповідає вчителька П.

Проте є у флегматиків і якості небажані для педагогічної діяльності. «Флегматик дещо повільний, млявий, не виказує своєї почуття. Не може швидко переключати увагу на розв'язання нових завдань. Отож йому варто ретельніше готуватися до уроку, урізноманітнувати його, не записувати учнів монотонною розповіддю», — підкреслили вчителі та студенти, котрі брали участь у дослідженні.

Отже, індивідуальність нервової системи по-різному впливає на педагогічну діяльність її носіїв.

Більшість учителів і студентів насприятливішим вважають темперамент сангвініка. Він енергійний, товариський, швидко адаптується до нових ситуацій, легко сходиться з людьми, не схильний до нагітання у скрутні хвилини. Розум має гнучкий. Сангвінік — доброзичливий, життєрадісний, він — гарний організатор.

Усі ці риси полегшують учителям-сангвінікам роботу з дітьми.

На жаль, педагоги й студенти мало, а то й зовсім не зважають на негативні сторони темпераменту сангвініка (небажання виконувати буденну, чорнову, нецікаву роботу, схильність переключатися на цікавіше в той час, як малоцікава, але потрібна не завершена). Сангвінік може переоцінювати свої можливості, результати праці й не завжди помічати свої недоліки. Він непостійний у поведінці, легковажний, часом виявляє дилетантизм.

Меланхолічний темперамент оцінювався як небажаний для педагогічної діяльності. У меланхоліків слабкі як збудливі, так і гальмівні процеси. Він важко переживає зміну оточення, нелегко пристосовується до нових умов. Вразливий і замкнутий, він потребує особливо чуйного ставлення до себе. Для нього небезпечно перенапруження розумової та емоційної діяльності. Меланхоліку варто поступово переходити від одних умов життя до

інших. У його поведінці виявляється недооцінка власних можливостей, невпевненість у собі. Підвищена емоційна збудливість, хвороблива чутливість до дрібниць, постійне відчуття тривоги — все це сприяє формуванню негативної установки та сприймання поведінки учнів.

Учителям-меланхолікам здається, що деякі діти тільки й думають про те, як би нашкодити їм. Ось учень нечемно відповів класоводу, не виконав розпорядження — і педагог-меланхолік уже робить широке узгалянення: всі діти робить широке узгалянення: всі діти робить широке узгалянення: всі діти порушення дисципліни окремими учнями (розбив вікно м'ячем, штовхнув учителя на перерві й не вибачився) вони трактують як навісису дію, не розуміючи того, що діти ростуть, розвиваються, що це — природна потреба рухатися.

У меланхоліка — неадекватна реакція на діючі подразники, а тому швидко настає виснаження нервової системи, виникають хворобливі сприйняття вчинків дітей, росте незадоволеність образним фахом. Це позначається і на учнях. В одній із статей В. О. Сухомлинський наводить лист учительки Лідії М. з Тамбовської обл., в поведінці якої виявляються риси меланхолічного темпераменту, нерозуміння світу дитинства. «У мене всього три уроки на день. Але додому приходжу втомлена, немає сил не тільки готуватися до уроків або читати, а й думати. У школі я — мов натягнута струна. Дитячі пустощі не дають спокою. Здається, кожен хлопчисько тільки й думає про те, щоб зробити мені якусь прикрість. Бачу, на уроці Федя штовхнув Ваню, а Ваня дав здачі Феді — ударив лінійкою по голові... усе це, кажуть інші вчителі, дрібниці, а я не можу спокійно на це дивитись. Роблю зауваження учневі, хочу бути спокійною, але голос тремтить, діти це помічають і, здається мені, зумисне відповідають новими витівками».

Резюмуючи сказане, можна дійти висновку, що різні типологічні особливості нервової системи створюють неоднакові можливості для педагогічної діяльності. Їх треба знати й враховувати у навчальній і виховній роботі, спираючись на позитивні та стримуючі, долаючи негативні.

Позитивним є активність, енергійність, пристрасність холерика, рухливість, емоційність сангвініка, спокій, непослішність, витримка флегматика,

чутливість, тактовність, глибина і стійкість почуттів меланхоліка. Але в холерика часто виявляється нестриманість, нетерпеливість, різкість, афективність; у сангвініка — нестійкість, легковажність, поверховість; флегматик може бути дуже повільним, байдужим, в'язним, а меланхолік замкнутим, нерішучим, з підвищеним відчуттям тривоги, невисокою працездатністю, швидко виснажуваністю нервової системи.

Небажаний для учительської професії, на нашу думку, меланхолічний темперамент з властивою йому слабкою нервовою системою. Меланхолік може бути непоганим педагогом, але якою ціною! Ціною виснаження нервової системи, виникнення неврозів.

Виявляється, як відомо, пов'язаний з рисами характеру, з тими системами зв'язків, які формуються під впливом умов життя, виховання. Залежно від характеру зовнішніх впливів тимчасові нервові зв'язки, які утворюються при цьому, в одних випадках гальмують вияв типу нервової системи, в інших — посилюють, можуть навіть змінювати їх.

Учителю-холерикові робота в колективі, де сприятливий психологічний клімат, допоможе нейтралізувати, гальмувати негативні риси характеру. Ретельна підготовка до виконання кожного виду діяльності, почуття обов'язку й відповідальності буде формуватися в учителів-сангвініків, якщо керівництво школи, колеги сприятимуть цьому.

Вимогливість впливатиме на характер діяльності педагогів-флегматиків. Повільність, властива флегматикам, за таких умов не сприятиме їхнім ліностям, байдужості, млявості.

Учителям-меланхолікам, котрі працюють у доброзичливій обстановці, легше переборювати труднощі, у них менше виявляється почуття тривоги, невпевненості. Це сприятиме і формуванню позитивних рис характеру, що якоюсь мірою маскуватимуть негативні риси типу нервової системи.

Отже, за сприятливих умов негативні сторони темпераменту будуть до деякої міри маскуватися тимчасовими нервовими зв'язками, які закріплюються під впливом умов життя і виховання. Навпаки, несприятливі умови (необ'єктивність, несправедливість, недоброзичливість), в яких працюють учителі різних темпераментів, по-

сприятимуть вияв негативних рис темпераменту.

Учителі-холерики з кожним днем ставатимуть роздратованішими, нестриманішими, будуть частіше афектувати. Це зробить їхнє життя і життя колег, дирекції школи, учнів важким, порушиться нормальний психологічний клімат, необхідний для успішної навчальної й виховної роботи, для нормального життя педагогічного й учнівського колективів.

Учителі-сангвініки, протестуючи проти негативних умов праці, почнуть байдуже ставитися до своїх обов'язків, уникати буденних справ, мотивуючи тим, що немає цікавої роботи. А відомо, що в роботі вчителя чимало буденності — систематична перевірка зошитів, опитування учнів, контроль за виконанням правил поведінки, обов'язків чергового та ін. Тоді рівень навчальної та виховної роботи знизиться, зникне почуття задоволення від виконаної роботи.

У вчителів-флегматиків ще гостріше виявлятимуться байдужість, апатія, повільність, тобто посиляться всі слабкі сторони цього темпераменту.

Педагогічній меланхоліку за таких умов дедалі більше втрачатимуть віру в свої сили, зростає почуття тривоги, невпевненості, швидко виснажуватиметься нервова система, зменшиться працездатність.

Таким чином, організація роботи, психологічний клімат в школі, класі впливатимуть на вияв психологічних особливостей нервової системи. Важливо, щоб у шкільному колективі була спокійна, доброзичлива, але вимоглива обстановка. Відсутність вимогливості також може негативно вплинути на поведінку та діяльність учителів з різними темпераментами, характерами. Відмінність у поведінці педагогів може виявлятися не лише тоді, коли ставляться підвищені вимоги до них, а й коли ці вимоги знизжені.

На темперамент впливає і характер учителя, цілі й мотиви його діяльності. Темперамент може бути пригнічений (замаскований активними мотивами). Так, в учителів з серйозними громадськими інтересами холеричний темперамент знаходить вихід в ініціативних, енергійних діях. Там, де немає таких інтересів, він може частіше виявлятися в афективних переживаннях, роздратованості.

Порівнювати справцює класово-сагітванік залежно від спрямованості його діяльності. Якщо у нього немає серйозних інтересів у житті, то очевидні — легковажність, нестійкість, поверхівість.

Вияв темпераменту залежить і від загальної культури вчителя. А відтак не можна нестриманість учителя пов'язувати тільки з типологічними особливостями нервової системи. Людина — суспільна істота, її поведінка обумовлена більше суспільно, ніж біологічно.

Отже, поведінка вчителя з різними темпераментами залежить як від самого темпераменту, характеру, інших особистісних якостей учителя, так і від умов праці, психологічного клімату в педагогічному колективі. Без цього щоденне гальмування, стримування негативних сторін темпераменту поступово призводить до порушення нервової системи.

Прийняття темпераменту вчителя до педагогічної діяльності має виявлятися в індивідуалізації вимог, умов, способів роботи, тобто в здійсненні індивідуального підходу до педагогів з різними темпераментами, урахування їх позитивних та негативних якостей. Це перш за все має робити дирекція школи, інспектори.

Особливості свого темпераменту, характеру варто враховувати і самим учителям. Досвідно, зважаючи на особливості свого темпераменту, його позитивні й негативні сторони, формувати індивідуальний стиль діяльності, тобто таку систему прийомів і способів дій, які найбільше відповідають психологічним особливостям класовода і найефективніші для досягнення потрібного результату в педагогічній діяльності.

Одне з основних завдань при цьому полягає в тому, щоб найкраще застосувати свій темперамент до об'єктивних вимог діяльності, тобто виникає необхідність у подоланні його негативних сторін, виховуючи позитивні.

Індивідуальний стиль учителя виявляється в основних формах і прийомах роботи: особливостях організації класу, викладі нового матеріалу, ведення обліку засвоєних знань тощо.

Так, повільність учителя-флегматика

може компенсуватися ретельною підготовкою, використанням різноманітних форм і методів роботи, завчасним орієнтуванням, формуванням, відточуванням педагогічної техніки. Тут дії повільного педагога стають швидшими, оперативнішими.

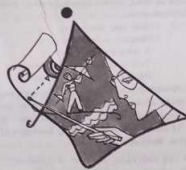
Сагітванік же мають пам'ятати, що вони надто рухливі, схильні до всього нового, цікавого. Отож вони мають турбуватися, щоб їхні уроки не набували розважального характеру, поспішили вості, зайве збуджували дітей. Отже, сагітванік повинні посилювати контроль за своєю поведінкою, дещо обмежувати рухливість.

Формувати індивідуальний стиль діяльності вчителя треба розпочинати ще під час навчання в педінституті. Студентам слід допомагати в процесі проведення практичних і лабораторних занять з педагогіки, психології, в період проходження педпрактики, аналізувати їхні уроки, виховні години, визначати домінуючі риси характеру, темпераменту, його сильні й слабкі сторони, поступово формувати свій стиль.

Індивідуальний стиль роботи найкраще виявляється за позитивного ставлення педагога до діяльності, коли виникає інтерес до творчості. Тоді вчитель шукає найефективніші прийоми і способи, котрі допомагають досягти найвищих результатів, оцінює свої можливості, результати роботи, з'ясовує умови її успішного виконання.

Поступово добираються такі прийоми і способи праці, які найбільше відповідають особливостям темпераменту, характеру і найефективніші. Так формується педагогічний почерк учителя-майстра, який ніколи механічно не засвоює досвід інших педагогів, а тільки творчо, враховуючи свої особливості.

Тому так несхожі педагогічні почерки А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського, В. Ф. Шаталова, М. П. Гузика, С. М. Лисенкової та інших, бо кожен із них — особистість, індивідуальність. Все, що вони роблять, роблять по-своєму; враховуючи свої особистісні якості, в тому числі й темперамент, досягають високих результатів у навчальній та виховній роботі.

О. О. ПЕРЕСУНЬКО,
ст. учитель (Степівська СШ
Звенигородського р-ну
Черкаської обл.)

ВИХОВАННЯ ЛЮБОВІ ДО РІДНОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ

Звідтоді, як набув чинності Закон про мови в Українській РСР, перед нами, вчителями, відкриваються нові завдання, нові обсяги щодо виховання у дітей любові до рідної мови, опанування фольклору, всіх тих скарбів, що становлять духовну спадщину народу. Якими шляхами можна цього досягти? Іх багато. Я спробую на деяких, які використовую у власній практиці.

Звенигородщина... Благословенна земля, яка дала світові полум'яного Кобзаря. Шевченкове слово входить у наше слово змалку. Адже ми ходимо по тій землі, де ходив Тарас, чуюмо ту мову, яку так любив поет, з коліски слухаємо мамину пісню на його слова. Переступивши поріг школи, торкаємось чистої і трепетної краси рядків поета. Тож не дивно, що учні нашої школи вирішили створити у школі музей-світлицю великого Кобзаря. Всім знайшлася робота. Збирали експонати до музею, організували екскурсії для молодших школярів. А в яке прекрасне свято рідної мови перетворювались у нас щорічні Шевченкові іменини! Тісно було в школі у ш дні. Гости приїжджали звідусіль. Постійними гостями школи є поетеса Наталя Замулко, письменники Г. Білоус, М. Негода, майстер декоративного розпису Тамара

Гордова. Ось які рядки залишила на згадку нам, нащадкам Тараса, Н. Замулко:

Землякам

Не зрадь же праці їх невиправимим словом,
Не відарисуй від них у найкращий мить.
Бо віддали вони тобі Тараса мову,
А мови ця — найвищою життя!

Неодноразово були у нашому селі письменники Д. Чередиченко, В. Захарченко — автор книги «Лозові кошачки», Тетяна Нарбут, К. Світличний, журналісти Галина Кирпа, Валентина Кузьменко та інші. І рікою лилася рідна мова, діти слухали виступи письменників, поети читали свої вірші. Тож як можуть залишитись байдужими до рідної мови наші учні, які змалку купаються у цілющих потоках джерельної рідної мови?

Виникає думка глибоко вивчити традиції нашого краю, села, його побут, звичаї. І закинула робота. Учні групами заходили до стареньких мешканців і розпитували про минуле села. Односельці щедро відчували нащадкам за увагу. На горщиках знайшлися прядки, рубці, якими колись прасували одяг, бительні, терничі, мотомила, витушки, веретена, солом'яники та інші речі. Навіть колоски, в яких росли батьки, діусі, бабусі.

І стало тісно в Шевченківській світлиці. Вирішили відвести окрему кімнату і створити побутово-етнографічний музей села.

І друзям з інших сіл, районів показати.

13 травня 1988 р. до нас у школу на свято «В сім'ї вольній, новій» завітали численні гості: поети, письменники, журналісти. У виступах вони наголошували на важливості збереження народних традицій, обрядів, звичаїв. Читали вірші. Наші учні теж пробують сили у поезії, а це — краший шлях прилучення до красивого слова, до рідної мови.

Ось який вірш написала учениця 5 класу з нашого села Люда Шевченко:

Віно живий

Черкашню, краю ти мій,
Тебе усі знають.
Як матусю нашу рідну
В віках прославляють.
Бо земля твоя співчуща
Шевченка родила,
В гаях техніках, в садах рясних
Бунтаря ростила.
Щастя й долі не віддала
Генію людському,
Лиш сирітство та батрацтво.